

OOS GEBROOK

Heemkundevereniging Hoensbroek

Jaargang 14 - nummer 1 - maart 2021

Oos Gebrook

Een uitgave van de Heemkundevereniging Hoensbroek.
Jaargang 14 nummer 1 – maart 2021

REDACTIE:

Jan Bus

Bernard Grothues

Jo Hermanns

Wim Kortekaas

Math Mertens

Peter Sikora

Hein Giesen

E-Mail: redactie@heemkundehoensbroek.nl

AFBEELDINGEN:

Ron van Hoof

Fam. Timans

LAY-OUT

Jo Hermanns

Wim Kortekaas

ACQUISITIE EN ADVERTENTIES:

Jan Bus

Hein Giesen

SECRETARIAAT:

Klinkertstraat 19,

6433 PA Hoensbroek, tel: 045-5217721

E-Mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl

VERENIGINGSLOKAAL:

Schuinstraat 2a 6432CM Hoensbroek

BANK:

NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek

WEBSITE:

www.heemkundehoensbroek.nl

Losse nummers € 3.95

OOS GEBROOK

JAARGANG 14 NUMMER 1 – MAART 2021

INHOUD

VAN HET BESTUUR.....	4
CIRCUS IN HET DORP.....	5
IN MEMORIAM PIET MEESEN	5
PÉ HAWINKELS. DICHTER UIT HOENSBROEK	6
TOEN EN NU: DE MARKT	14
SEKSUELE VOORLICHTING OP Z'N DUIJS	15
OPSPORINGSBERICHT 1839	17
BREUKER JÒNG BEN TIMANS.....	18
DE EERSTE AUTOKENTEKENS IN HOENSBROEK.....	24
DE SLOTKAPELANIE VAN KASTEEL HOENSBROEK.	27
NIEUW BOEK: DE AKERSTRAAT.....	34
D'R WATERPOOL.....	36
BEGUNSTIGERS OOS GEBROOK	43

F. NIJSTEN SLIJTERIJ WIJNHANDEL

Kouvenderstraat 158
6431 HH Hoensbroek
☎ 045-5223466

UITVAARTCENTRUM VAN DEN HOUT

Kathagen 10
6361HG Vaesrade
☎ 045- 5212004

VAN HET BESTUUR

De wereld staat op zijn kop door het covid-19 virus. Voor de hele maatschappij heeft het grote gevolgen. Door alle maatregelen die opgevolgd moeten worden.

Maatregelen die nodig zijn om het normale leven weer mogelijk te maken.

Door al deze regels moeten ook wij een pas op de plaats maken, het is helaas niet anders.

Veel plannen moesten blijven liggen, zoals lezingen, excursies en twee boekpresentaties over de Heisterberg en de Akerstraat.

Mocht alles weer een beetje normaal worden dan gaan we met volle energie ertegenaan. Maar als bestuur kunnen wij dat natuurlijk niet alleen, daarom een vraag aan onze begunstigers en leden:

BLIJF ONS STEUNEN.

Dan staan wij samen sterk om met onze doelstelling verder te gaan.

Jan Bus. Voorzitter

De contributie voor 2021 is zoals vorig jaar:

€ 17,50 als lid, voor ieder extra gezinslid € 7,50.

Graag overmaken op:

NL 43 INGB 0003280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek

Er zijn nog boeken te koop, te bestellen bij Hein Giesen
Telefoon: 0618828428 zie pag. 34,

vanoost

verzekeringen-verzuim-pensioenen

Juliana Bernhardlaan 8

6432 GW Hoensbroek ☎ 045 - 522 42 41

CIRCUS IN HET DORP

Column Ben van Melick

Het spatte van het affiche: Circus Van Bever brengt Mensen Dieren Sensaties in Europa's enige Zes-master. Minstens een keer per jaar stonden ze er, op de markt in de jaren vijftig: Van Bever, Strassburger en Mullens,

Op 100 meter van de slaapkamer die ik met mijn broertje en de knecht deelde. Het trompetteren van de olifanten, gebrul van de leeuwen, zelfs het briesen van de zwarte Friezen herinner ik me, en de geur van mest, stro en benzine. Opwinding. Talenmengelmoes. In één dag stond er een kolossale tent op het anders zo lege marktplein. Het hijsen van de mast, gespierde mannen aan het touw: adembenemend om te zien. Veilig, van op afstand, want een snauw, klap of schop van wie je voor de voeten liep, had je zo te pakken. Het waren rauwe gasten. Het was spannend in de buurt van woonwagens waar je naar binnen probeerde te gluren: daar zag je de gracieuze jonge vrouwen, achteloos gewoon, in badjas. Eromheen lopen, geuren opsnuiven, de fel opgemaakte oudere dames vanuit een ooghoek bespioneren en huiveren bij de tralies van de wilde dieren. De exotische wereld van avontuur

binnen handbereik, daar kon geen droom tegen op, tegen die beelden van krachtige, licht ontvlambare, ongewassen mannen, van ranke, langharige, slordig-schaars geklede vrouwen.

En dan de voorstelling! In de rij, dure kaartjes in het vuistje, barse controleurs. Spannend. Schetterende muziek. Het programma viel altijd een beetje tegen: de flauwe clowns, meelijwekkende lilliputters, ellenlang paardendressuur, slomige tijgers, en vooral dat opbouwen en afbreken van de wildebeestenkooi. Maar dan kwamen de acrobaten, hun halsbrekende toeren, mannetjesputters, glimmend van olie, die levende torens bouwden en de ranke meisjes die onvervaard hoog in de lucht buitelden: Hooggeëerd publiek... de Rosetti's! Moed en elegantie.

De grot mensenwereld maar met een morsig randje.

Het was een inbraak in het katholieke dorp, deze zondige wereld van pure lichaamsvreugde midden op de markt. Niks braaf en voorzichtig. Recht voor de raap het rauwe leven. De geestelijkheid van de grote Sint-Jan moet er wakker van hebben gelegen.

IN MEMORIAM PIET MEESEN

Sinds de oprichting in 2007, was Piet lid van onze vereniging en heeft lange tijd als vicevoorzitter een bestuursfunctie gehad.

Piet Meessen

* Hoensbroek 17 mei 1946

+ Heerlen 30 oktober 2020

Tijdens zijn lidmaatschap hebben wij hem leren kennen als een bescheiden en aimabele man.

Hij heeft door zijn kennis als historicus veel bijgedragen aan het succes van onze vereniging.

Rust en kalmte straalde hij uit als er moeilijke besluiten genomen moesten worden.

Het bericht van zijn overlijden kwam hard aan en was moeilijk te geloven.

Voor onze vereniging is het overlijden van Piet een groot verlies en we zullen proberen in zijn geest door te gaan.

Jan Bus Voorzitter

LENDI MEN | WOMEN | FASHION

Kouvenderstraat 13/15

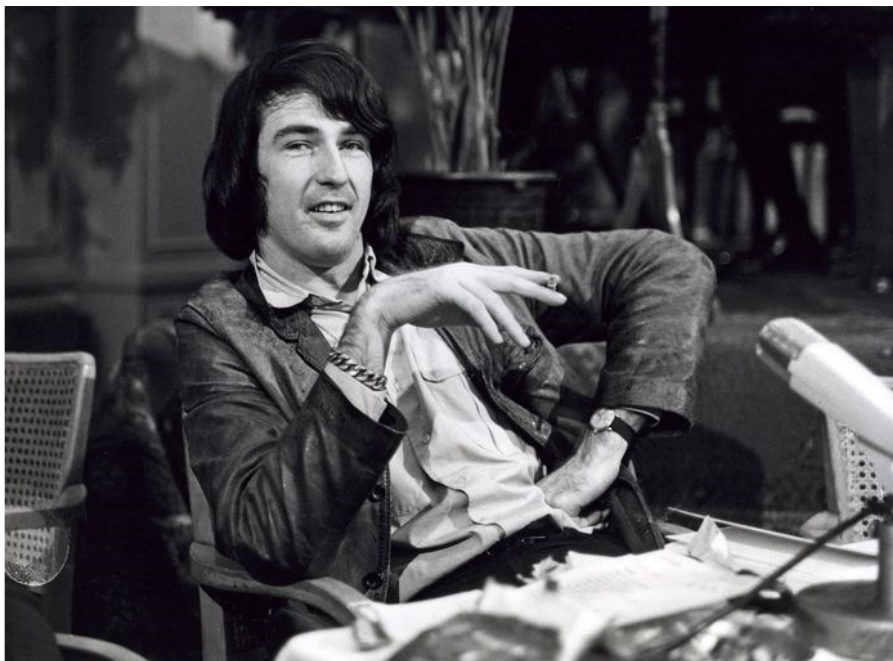
6431 HA Hoensbroek

☎ 045- 5212430

PÉ HAWINKELS. DICHTER UIT HOENSBROEK

II

Door Ben van Melick

Hawinkels was in wezen dichter.

In 1988 verscheen postuum 'Verzamelde Gedichten', meer dan 300 pagina's poëzie. Zijn bekendste bundels verschenen in de jaren zestig: 'Tussen Bosch en Brueghel' en 'Het uiterlijk van de Rolling Stones'. In die laatste geeft hij in barokke, surrealistische beelden in een lang verhalend gedicht een portret van de individuele Stones tegen de achtergrond van de woelige tijdgeest. Keith Richards is de zwarte markies met suikerziekte, Bill Wyman de grote kikkerkoning, Charlie Watts de perverse page met het rechte ruggetje, Mick Jagger is de zwaar gepligte, lomp gracieuze, die in de brekende ogen van de door de zwarte

dood geteisterde feestelingen vleugels krijgt. Hij is de onstuimige,
jonge, falende held op de stadsbarricaden:

Een zachte shawl scheidde zijn hoofd

Van zijn borst, zijn hoofdhaar bood plaats

Aan een nest zwarte zwanen, en

De krijgshaftige bewegingen van zijn bekken

Waren sensueel, als was hij een aap

In ballingschap, die op de maanlicht overgoten

Markt van Oeljan Bator liefdesdansen

Uitvoert voor zijn cipiers

Fascinerende poëzie, nog altijd.

Hawinkels debuteerde als dichter. In april 1961 verscheen in het NUB, het Nijmeegs Studentenblad, het lange verontrustende, veel ophef makende gedicht 'Hi-ro-shi-ma' - sommige critici noemden het pornografie, een heftig protest tegen de atoombomproeven die toentertijd nog gangbaar waren. In dit gedicht laat hij het moment van de atoomexplosie boven Hiroshima samenvallen met het hoogtepunt in het liefdesspel van een jong paar in de stad: zij had kolkjes van oren waar ze mee / alleen muziek had willen horen / dansend op de wolken en zuigend aan de zon / met haar lippen als het geheime taalgebruik van bestofte frambozen

en stukgebeten kersen

Maar opeens een stip in de wolken: de bom en zijn alles verwoestende werking:

en dan bedolven bedorven
onder puin vol lijken en bloed
de pijn
de hagedis die
met scheermesscherpe tong
bloed uit haar tepels sneed
gloeierende naalden in haar ogen stak
haar haar afrukte
ze zocht zocht zocht haar hand
die toch zoon pijn deed
maar er niet meer was
- haar blik was van trompetkreten
haar borsten waren vette globes geworden
tussen haar benen een spons etter en bloed
pijn zweette in het zweet tussen
haar vraagtekendenkbrauwen boven
een idiote grijns zonder tanden
boven klauwgekromde handen
haar buik een kleffe mossel...

en hij die voor haar gezongen had
moest wel kijken toen hij haar zag
hij had geen oogleden meer

Dezelfde dichter schrijft liedjes en gebeden voor de rooms-katholieke liturgie:

Bij wijze stenen wil ik slapen
Het eindpunt van de sterkste dromen
is een hooggelegen top
waar alle lijnen samenkomen,
als leidsels wachtend op een God.

Maar als wij daar als vogels landen
en iemand naar de teugels graait,
dan groeten die als vuur zijn handen,
dan zijn de rollen omgedraaid.
Bij wijze stenen wil ik slapen
en dromen van mijn aard als klei;
dan wordt het koude vuur ontwapend
en wordt de aarde één in mij.

HEUNEN COIFFEUR HERENSALON

Wilhelminastraat 76

6431 XX Hoensbroek

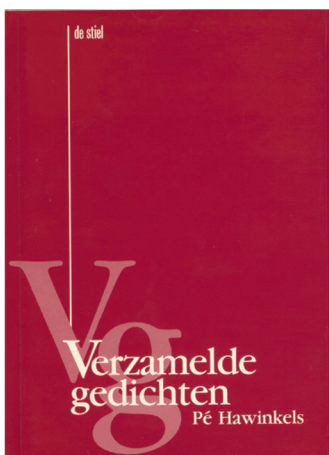
☎ 045- 5211324

Men zeurt wel eens over de leesbaarheid van Hawinkels. Ja, voor de lange cyclische gedichten moet je wel moeite doen, en soms is het hopeloos, maar wie volhoudt ontdekt voortdurend nieuwe beelden en betekenissen, ook in de eenvoudige gedichten.

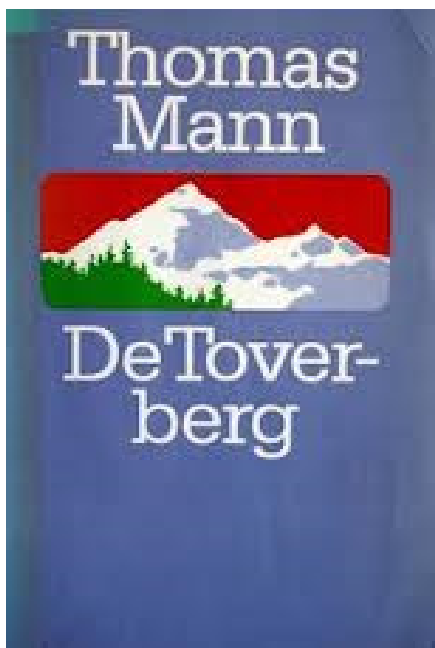
Een notitie

In de bus zat ik naast een jongen
van een jaar of veertien. Vol plezier
keek hij me aan en zei:
"Ik heb niet betaald." Ik knikte
hem toe, en hij zag hoe ik lachte.

Mij beving toen de felle wanhoop, die
als stille weemoed tevreden is: ik besepte
dat ik dit nooit zou kunnen beschrijven,
en niemand anders dit zou ervaren dan ik.

Hawinkels schreef vele mooie, gekunstelde en ook eenvoudige en zelfs flauwe gedichten, maar van de poëzie kun je niet leven. Ook niet van artikelen in literaire en jazztijdschriften, ook niet van columns in kranten. Hij was inmiddels met de studie gestopt en had een contract binnen gehengeld met een uitgeverij om regelmatig liturgische teksten te leveren voor de zich vernieuwende rk-kerk en hij begon steeds

meer te vertalen. Dat werd op den duur zijn hoofdbezigheid. De taaltovenaars ontwikkelde zich tot een ster gespecialiseerd in het vertalen van Duitse en klassieke literatuur, en in samenwerking met Pius Drijvers tot vertaler van bijbelfragmenten. Het boek Job schittert in eenvoud en trefzekerheid. Voor de vertaling van Der Zauberberg van Thomas Mann zou hij in 1976 de Martinus Nijhoffprijs krijgen, maar de vertaalpuristen staken daar een stokje voor: Hawinkels was te vrij, te eigenzinnig, te modern.

Een druk schrijversleven maar ook een eigentijdse bohemien: sex, drugs en rock & roll. Daarover bestaan vele verhalen; lees hierover het vermakelijke 'Liefde en ouderdom' van Martin Ros. Dat speedy leven aan de rand van wat mogelijk is, heeft mij altijd geïntrigeerd: Pé was voor mij toentertijd ook wel een beetje een popidool. Nog altijd is hij voor mij het prototype van briljant maar gefnuikt kunstenaarschap. De kunstenaar die reikt naar het hoogste, dat niet haalt, dat beseft en vlucht de wereld van de vergetelheid in.

MY COPY - COPY PRINT & MORE

HORSELSTRAAT 6

6361 HC NUTH

☎ 045- 577 8772

Ik wil ter afsluiting toch nog even terug naar de Autobiografische flitsen en fratsen gesitueerd in de Mgr. Lebouillestraat en omgeving, een passage, onlangs aan de vergetelheid ontruikt door de dichter Wiel Kusters, waarin hij de dood van oma, de moeder van zijn moeder beschrijft. Zij ligt te sterven boven in het grote, houten tweepersoonsledikant maar pa blijft maar doorwerken in de tuin: die moest lenteklaar.

Op de herhaalde aansporingen om afscheid te komen nemen reageert hij met: "Die is nog niet weg, laat mij maar eerst rustig mijn werk afmaken". Maar op een gegeven moment kan de schop aan de kant. Hij stampte zijn klompen schoon op een stuk kokosmat, dat daartoe aan het begin van het tuinpadje was neergelegd, stak nog wat klei met de schoffel tussen hak en zool uit en bracht zijn gereedschap naar de achterste stal. Toen haalde hij uit de voorste, waar de wasmachine stond en waar we 's zaterdags in bad gedaan werden als het daarvoor niet te koud was, op zijn gemak, zijn trombone van de harmonie, en kwam op zachte zolen de trap op naar boven, waar mijn moeder nog steeds kralen door haar vingers deed glijden en grootmoeder zacht,

bijna geluidloos, alsof ze aan een oor sprak dat niemand zag, lag te vloeken dat het een aard had.

Mijn vader ging op een keukenstoel zitten, de leuning tussen zijn benen in de zwarte ribfluwelen broek, en speelde met forse toon een gedragen stuk, een gespierde, warme melodie, terwijl hij daarbij strak zijn schoonmoeder aankeek, die haar ogen had opengedaan, opgehouden was met vloeken, en met iets gezelligs in haar blik bleef terugkijken. Toen het uit was, hield hij op, en was zij dood, na hem te hebben toegeknikt.

Wie weet wat Hawinkels nog allemaal in petto had als autobiografisch schrijver als hij tijd van leven had gekregen. Het omvangrijke 'Moet dit een wereldbeeld verbeelden?' van en over Pé Hawinkels dat in juni 1979 verscheen bij de SUN in Nijmegen is een glinsterend pleister op de wonde.

Samen met de 'Verzamelde gedichten' die in 1988 verschenen.

Via Boekwinkeltjes.nl zijn alle titels nog te koop.

Dat geldt niet voor 40 jaar n.p., Pé Hawinkels, 1942-1977. Nijmeegs schrijver, dichter, vertaler.

TOEN EN NU: DE MARKT

SEKSUELE VOORLICHTING OP Z'N DUI TS

Op een door de hulptroepen van de Harmonie St. Caecilia georganiseerde weekendtrip naar het Schwarzwald, waren we te gast op een drukbezochte 'Heimatabend'. De moderator (zo heet de meneer die het programma aan elkaar praat in het Duits) had een alleraardigste voordracht op rijm, die wij u niet willen onthouden.

We hebben getracht deze voordracht te vertalen in het Nederlands, onze dialectspecialist Math Mertens heeft er zijn tanden nog op stuk gebeten om dit in het dialect te doen, maar in beide gevallen haalde je de ziel uit het rijm. In de veronderstelling dat het gros van onze leden en lezers is opgegroeid met Duitsland 1 en Duitsland 2 en dankzij Little Joe en Hoss van Bonanza het Duits machtig is, hieronder zijn voordracht:

AUFKLÄRUNGSSTUNDE

Der Lehrer versucht anhand von Bildern,
den Kindern die Natur zu schildern.
Er spricht über Tier- und Pflanzenwelt,
als zum Schluss die Glocke schellt,
da sagt er zu den kleinen Wichten,
sie sollen morgen ihm berichten,
wie überhaupt der Mensch entsteht.
Das kleine Volk steht auf und geht.
Und bringt bei der Gelegenheit,
die Eltern in Verlegenheit.

Auch der kleine Andreas ist nach Hause gekommen
er hat sich den Vater vorgenommen
und ihm die Frage gestellt:
Wie kommt der Mensch auf diese Welt?
Dem Vater wird schon bang und bänger,
und sein Gesicht wird immer länger.

Doch dann besinnt er sich und lacht:
Der Mensch, der ist aus Lehm gemacht.

Au, denkt klein Andreas, das ist ja famos,
da hol ich schnell mir einen Kloß,
von nebenan vom Töpfer Schmid,
den nehm ich dann zur Schule mit.
Ich nehm nicht ganz so einen großen
Und steck ihn einfach in die Hosen.
Als dann am nächsten Tage,
der Lehrer stellte seine Frage,
bekam er Antwort auch sogleich:
Der Mensch kommt aus dem Storchreich.

Nur Andreas sitzt ganz still und stumm
Und kramt in seiner Hose rum.
Und plötzlich ruft er: Quatsch mit Soße,
ich hab das Ding in meiner Hose,
womit die Schöpfung vor sich geht
und daraus dann der Mensch entsteht.
Von wegen Storch, so seht ihr aus,
wenn ihr's nicht glaubt, ich hol ihn raus.
Da sagt der Lehrer ganz beflissen:
Lass ihn nur drin, du scheinst's zu wissen.

OPSPORINGSBERICHT 1839

(Henri Peters)

Circulaire van den 10^e November 1839, houdende uitnoodiging tot het doen van nasporingen naar den vermisten persoon van Francis Schreurs van Hoensbroek.

De Staatsraden, Commissarissen, belast met het voorloopig bestuur der weder in bezit genomen landstreken in Limburg.

Volgens een bij ons ingekoomen berigt, heeft zich op den 8en November II, zekere Francis Schreurs, (*Jean François Schreurs, geboren Hoensbroek 5 juni 1813, zoon van Jean Guillaume Schreurs en Anne Catharine Pessers, red.*) welke onderhavige aan de vallende ziekte en in deszelfs verstandsvermogens gekrenkt is, uit de gemeente Hoensbroek verwijderd.

Naar de ons gedane opgave, heeft deze persoon den ouderdom van 26 jaren, eene lengte van vijf en een halven voet, rond aangezigt, zwart haar en wenkbraauwen.

Bij het verlaten van het ouderlijk huis, bestond deszelfs kleeding in eene blaauwe katoenen kiel, vale broek van turksch leder, een buis van groen laken en klompen. Wordende de plaatselijke besturen der weder in bezit genomen landstreken, alsmede de kommandanten der aldaar gestationneerde Brigades Maréchaussée, mits deze uitgenodigd, om ter opsporing van dezen persoon het mogelijke aan te wenden en bij deszelfs ontdekking daarvan onverwijld aan het gemeentebestuur van Hoensbroek kennis te geven.

Maastricht, den 19en November 1839.

De Staatsraden, Commissarissen voornoemd.

A.J. Borret, Gericke van Herwijnen

PARTYCENTRUM AMICITIA

Markt 9

6431 LG Hoensbroek

☎ 045- 5212999

BREUKER JÒNG BEN TIMANS

BIOSCOOPBAAS IN ROERMOND MET OORLOG IN ZIJN KOP

Door Ron Buitenhuis

Ben in 2020. Foto: Familiealbum

GROND EN GOED MAKELAARDIJ IN AGRARISCH VASTGOED

Hofdwarweg 49

6161 DE Geleen

☎ 045- 5213468

Ben Timans in de Royal bioscoop met 700 stoelen

Foto: Familiealbum

Waarom had bioscoopbaas Ben Timans zo'n voorliefde voor oorlogsfilms en grote Amerikaanse auto's?

En hoe gaat het nu verder met zijn Royal theater?

De lievelingsfilm van bioscoopbaas Ben Timans heet 'Les uns et les autres' uit 1982. Het verhaal van vier Franse, Duitse, Russische en Amerikaanse families, wier wegen elkaar kruisen door de Tweede Wereldoorlog. Dezelfde oorlog die ook levenslang in Timans' hoofd woont. Hij ziet op z'n tiende hoe zijn vader wordt weggevoerd door de Gestapo. En als een granaat inslaat werpt een Amerikaanse GI zich over Ben heen om hem te beschermen. Hij woont dan in Hoensbroek, waar zijn Groningse vader mijnopzichter is.

Na de mts werkt Ben een tijdje als elektricien. Maar alles verandert als hij bij zijn oom thuis een foto van Ineke van Bergen uit Roermond ziet.

Hij is op slag verliefd. Ineke is de dochter van Mathieu en May, die ooit drie Royal-bioscopen in Roermond, Heerlen en Weert runden. De liefde is wederzijds en in 1967 trouwt het stel. Eigenlijk zou Inekes broer Sander de zaak overnemen, maar als die verongelukt, komt het jonge stel in de Roermondse bioscoop. De Royal is tevens schouwburg voor toneel en bonte avonden, tot in 1976 de Oranjerie wordt gebouwd. De ruim 700 stoelen van de bioscoop zijn in die gloriejaren vaak compleet bezet.

*Ben met zijn grote hobby: Amerikaanse sleeën. Hier een Buick Regal.
Foto: Familiealbum*

TWEE TIETEN

Timans, met zijn technische achtergrond, is een van de eersten in Nederland die de operatorcabine automatiseert en stereo dolbygeluid aanschaft. Van kaskrakers als 'The Godfather' en 'Jaws' bestaan in de jaren zeventig landelijk maar tachtig kopieën, maar Timans weet ze meestal snel in Roermond te krijgen. Hij draait alle genres: van musicals tot horror en van misdaad tot Tiroler seksfilms.

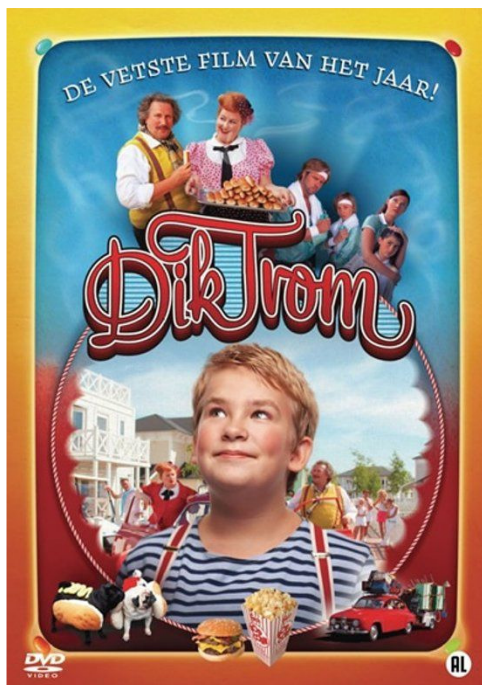
Alhoewel katholiek opgevoed en tot op het laatst gelovig, heeft hij geen moeite met twee tietten en een lederhose in de hooiberg.

De tijd dat meneer pastoor namens de katholieke filmkeuring een 'voorproefje' kwam nemen, is dan net voorbij.

Kung Fu- en karatefilms vallen af, omdat het vaak jonge publiek - op-

gewonden door Bruce Lee c.s. - meermaals de boel afbreekt.

Wel draait Timans trouw de kinderfilms van zijn neef en goede vriend, producent Henk van der Linden uit Tüddern, zoals: 'Sjors van de Rebellenclub', 'Billy Turf' en 'Dik Trom', met 28 jaar de langstlopende film ooit in Nederland. Het succes van de videotheken begin jaren tachtig betekent voor Timans zwaar weer. Het einde van de bioscoop wordt voorspeld, zoals anno 2020 de streamingsdiensten het grote gevaar zijn.

ROLF DE JONG AUTOSCHADEBEDRIJF

De Koumen 60

6433 KD Hoensbroek

☎ 045- 5210590

Ben en Ineke in 1967. Foto: Familiealbum

„Elke morgen vanaf klokslag 09.00 uur was het reveil“, vertelt zoon Rob. „De grote zaal en het balkon schoonvegen van de vorige avond, administratie, films op grote spoelen zetten, de bar aanvullen. En elke avond vanaf 19.00 uur films draaien. Eerst alleen in de Royal, later kwam daar de Royaline bij. De keren dat we als gezin thuis voor de tv hebben gezeten zijn op één hand te tellen.“ „Het was in die jaren geen vetpot meer. Als we op vakantie waren in Cadzand, reed m’n vader in de weekenden terug naar Roermond om in de zaak te zijn“, vult zijn broer Tom aan.

MANNENHUISHOUDEN

De grootste klap moet dan nog komen. In 1986 overlijdt Ineke op 44-jarige leeftijd aan kanker. Ben blijft achter met twee puberzonen van 12 en 17 jaar. Op een korte relatie na zal hij 34 jaar single blijven. Het driemannenhuishouden gaat met horten en stoten. Ben is van nature nogal introvert, een pietje precies en best strikt. Het duurt even voordat hij accepteert dat zijn zonen losser in het leven staan. Uiteindelijk is hij trots op hen en durft hij ook zijn waardering en liefde te uiten. Hij heeft z'n hele leven maar één hobby: grote Amerikaanse auto's. Zoals een Buick Regal of een Ford Thunderbird. Daarmee toert hij graag door Duitsland. Rond 2001 nemen de zonen Rob en Tom de bioscoop over. „Pap was een lieve en keurige man, niet iemand die buiten de lijntjes kleurde. Eén keer, tijdens een vakantie in Oostenrijk, liet hij zien dat hij ook moedig kon zijn, door eigenhandig een man die was gevallen uit een ravijn te halen.

Hij kon de zaak moeilijk loslaten. Het duurde even eer hij ons de hele business toevertrouwde.” Tom en Rob willen vooruit, dienen plannen in bij de gemeente. Maar die geeft tot hun verbazing rond 2009 een vergunning aan Foroxity uit Sittard om een megabios bij de outlet te openen. Voor de oude Royal, begonnen in 1932, begint de laatste stuip trekking als bioscoop. In 2012 valt het doek.

THE END

Kort daarna heropent Tom het pand als evenementenlocatie, met een podium voor theater, toneel en muziekconcerten tot aan bruiloften toe. En dat alles in het authentieke interieur, waarin de sfeer van de jaren vijftig voortleeft. Begin 2020 wordt Ben Timans geopereerd aan darmkanker. „Alles leek goed te gaan, maar toen kreeg hij een terugval, plus corona, mogelijk opgelopen in het ziekenhuis.” Gelukkig mogen zijn zonen en schoondochters bij het afscheid zijn. Ze beloven dat ze het Royal theater zo lang mogelijk open en in ere zullen houden. 1 mei volgt voor de Roermondse bioscoopbaas de aftiteling met **'The End'**.

Met dank aan Dagblad De Limburger

DE EERSTE AUTOKENTEKENS IN HOENSBROEK

Door Henri Peters

De eerste auto in Nederland was van de Haagse hoffotograaf Alphons Zimmermans. Hij kreeg de wagen, een Benz-Victoria, op 18 mei 1896. Vergunningen waren er nog niet. Van de gemeente Den Haag verkreeg hij echter toestemming om het vervoermiddel te gebruiken.

Benz- Victoria

RIJKSNUMMERBEWIJS

In 1898 werd het eerste Nederlandse '*Rijksnummerbewijs*' uitgereikt aan de heer Johannes van Dam in Groningen, no.1 dus! Deze auto liep op petroleum en was gebouwd door de *Groninger Motorrijtuigfabriek* waarvan hij directeur-eigenaar was. Tussen 1898 en 1906 werden er 2065 vergunningen uitgegeven. De eerste in Limburg was op 3 september 1898 voor de heer

T.H. Cox-Geelen, kunstsmid uit Roermond met no. 24. Dit waren de zogenaamde '*Rijksnummerbewijzen*'; deze auto's mochten maximaal 20 km. per uur rijden!

PROVINCIAAL NUMMERBEWIJS

Na 15 januari 1906 moest de bestuurder beschikken over een rijbewijs en een nummerbewijs. Ieder nummerbord begon met een of twee letters om de provincie aan te duiden. Voor Limburg was dat de letter **P** en het kenteken was tot 01-01-1951 persoonsgebonden. Nederland was het derde land ter wereld dat met een nationale kentekenplaat kwam.

Hier volgt een chronologische lijst van eigenaars van een auto in Hoensbroek van 1906 tot 1920:

Pierey, Wijk A29, kandidaatnotaris

Vinken J.N.J. (Jan Nicolaas Joseph)

Dautzenberg J.H., ziekenoppasser, Terschuren

Van Aubel L.H.J.T., arts, Akerstraat

van Venrooy W.J.

Meulders M.

van de Wal A.

Hustinx J.J., Kouvenrade

Linders Th.H.

Meulenberg P.H., Hotel-Restaurant Akerstraat

Stoffels H.C.

Strijbos J.H., Akerstraat, Autoverhuur-rijwielhandelaar,

Garage Centraal

Boesten J.J.M., Kastanjelaan

Bemelmans M.H., Akerstraat 12

Timmerman L.J.H.

Koene M.M.C.

Koene M.M.C. (2^e voertuig)

De eerste benzineauto, Benz 1885

Smets Chr.J.

van de Drift J.B.

Rood D.

Schleinhege M.B.C.M., meubelhandel, Akerstraat, vertrekt eind 1922 naar Breda

van 't Hooft H.P.

Voncken P.L.

Puts H.G.

Bindels C.J.

Stöcker A.A.

Schoonwater H.E.

Provincie Limburg Hoensbroek

Moeke D., Heysterberg 43

Vóór 1906 zijn er geen kentekens geregistreerd in Hoensbroek!

SIDECODE

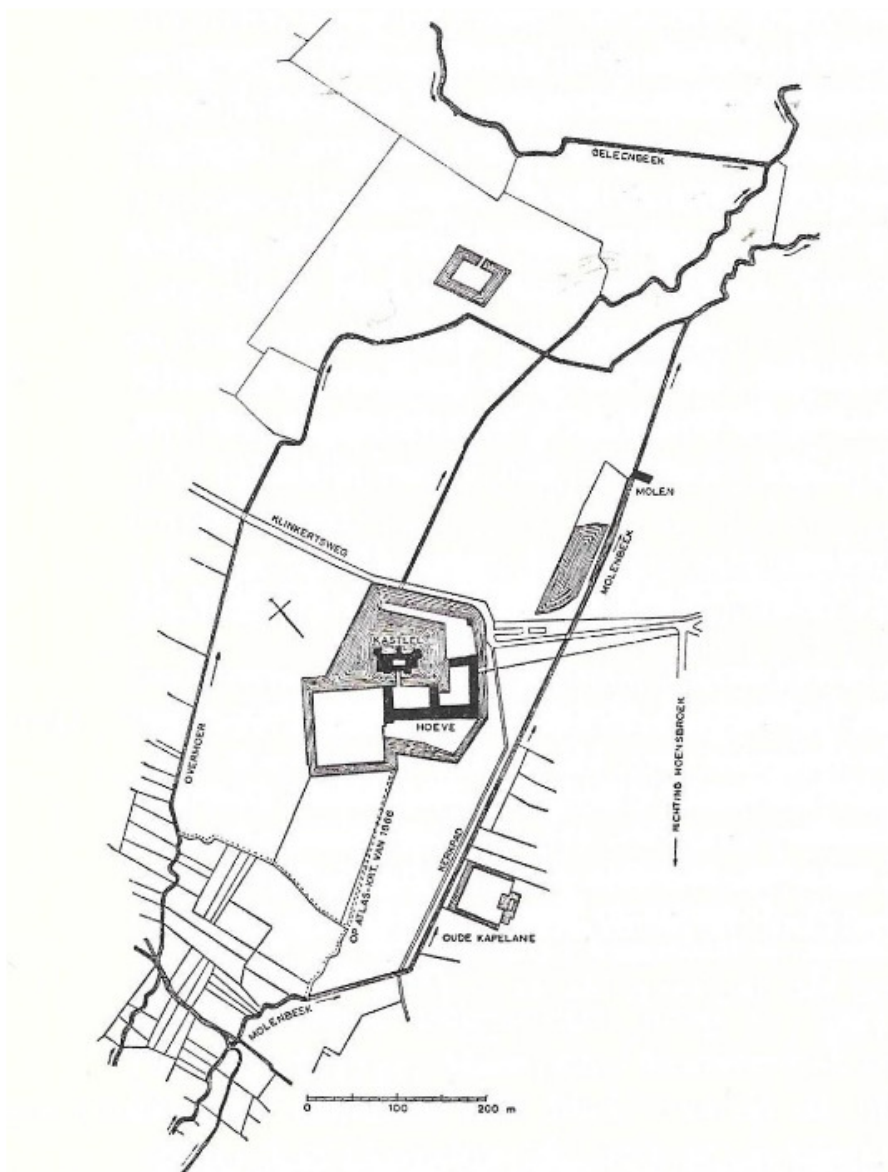
In 1951 werd het huidige kentekensysteem ingevoerd, het zogenaamde *Sidecode-systeem*. Sidecode verwijst naar het gelijktijdig ingevoerde systeem van letters en cijfers, waaruit unieke kentekens sindsdien opgebouwd worden. Kentekens waren vanaf dat moment voertuig-gebonden.

Bron: Het paard-loze voertuig: De auto in Nederland een eeuw geleden, Arie van Bos.

DE SLOTKAPELANIE VAN KASTEEL HOENSBROEK.

Door Henri Peters

De slotkapelanie van Huis Hoensbroeck was gelegen aan het Kerkevoetpad, dat het kasteel verbond met de kerk en parallel liep aan de Molenbeek, een zijtak van de Auvermoer (Alde Moder).

De Molenbeek was in de 13e of 14e eeuw gegraven om de Drakenmolen van stuwwater te voorzien.

Het huis lag tegenover het notarishuis aan de Juliana-Bernardlaan, die in 1932 werd aangelegd.

Geruime tijd voor de kapelanie, die velen van ons nog gekend hebben, was er een oudere kapelanie die in 1579 afgebrand is. Hoogstwaarschijnlijk betrof het een houten vakwerkhuisje. Waar die kapelanie lag is niet bekend. Reeds vanaf ca. 1560 werd er op het slot de vroegmis opgedragen.

De toenmalige Primissaris (vroegmisheer) was Leon Snijders, die in 1579 of 1583 stierf. Of deze kapelanie spoedig weer opgebouwd werd is onzeker. In een akte van 14 augustus 1615 staat dat de renten van het Gasthuis te Brunssum aan de Capellanye van Huys Hoensbroeck toekomen. Hier kan echter ook het instituut kapelanie bedoeld zijn. De eerste 'Sacellanus' of slotkapelaan, Ulrich van Elderen, wordt vermeld in 1616.

Omtrent de bouwdatum van de latere slotkapelanie aan het Kerkvoetpad is er onzekerheid. Genoemd wordt 1633. In 1645 was het

gebouw er zeker al, toen ontstond er een conflict tussen de Heer van Hoensbroeck en kapelaan Schillingx.

De graaf vorderde het vertrek van de kapelaan uit de kapelanie. De slotkapelanie was het woonhuis van de slotkapelaan. Er was toen nog geen kapel op het kasteel en het altaar stond 'in den muyr van den grooten sael'. Het was een verplaatsbaar altaar. De kapelaan was in dienst van de Heer van Hoensbroeck.

Een van de eerste slotkapelaans was de reeds genoemde Anton Schillingx rond 1645, omstreeks 1660 opgevolgd door Mathieu Weustenraedt die tevens rentmeester was. Na 1666 was er waarschijnlijk geen slotkapelaan tot in 1683 Johan Bisschops benoemd werd.

In 1717 stort de oude bouw van het kasteel in, waarin de kapel (altaar) gevestigd was en de toenmalige kapelaan Frans Michaelis, benoemd in 1708, vertrok. De kapelanie aan het Kerckevoetpad met de landerijen werd van 1718 tot minstens 1723 verhuurd aan Alexander Smits. De nieuwe kapelaan Mathieu Kerckhoffs werd pas in 1727 benoemd. In een 'extract uyt 't transport-register des marquisaets Hoensbroeck' van oktober 1727 staat geschreven: 'dat de woning van de capellanije heel bouwvallig is, niet meer bewoonbaar noch herstelbaar is en het onze bedoeling is dit gebouw in betere vorm te herstellen', waarna in 1728 een ingrijpende verbouwing volgde onder leiding van meester Peter Horstmans. De Heer van Hoensbroeck zorgde voor alle materialen en kapelaan Kerckhoffs voor de arbeidslonen. Het huis en bijbehorende landerijen werden hierbij geschonken aan deze kapelaan zo lang hij leefde. De inkomsten van de kapelanie bestonden onder andere uit de bij het altaar behorende renten, de reeds genoemde renten van het Gasthuis te Brunssum (gesticht in de 15e eeuw en in bezit van de Heer van Hoensbroeck) en de visvangst uit de vijvers achter de kapelanie. Op 22 april 1624 ontving de kapelanie via schenking nog de Pastoorsbeemden en de Lijnsweyer, die door verpachting en visvangst verdere inkomsten genereerden. De laatste slotkapelaan, Jacobi, overleed in 1799.

STROHOEDEN- EN ZIJDEFABRIEK

In de kapelanie was gedurende een aantal jaren een fabriek waar strohoeden en zijden stoffen gemaakt werden. Initiatiefnemer was de toenmalige kapelaan Hilken, die het bedrijf in 1836 opstartte om werkgelegenheid te verschaffen aan arme bewoners van Hoensbroek. Hij kweekte zelf ca. 350 moerbeibomen, waarop zijderupsen werden uitgezet. Het grote probleem was echter het gebrek aan middelen. In 1839 richtte hij zich rechtstreeks tot koning Willem I en vroeg hem om financiële ondersteuning.

VAN OERS ASSURANTIËN
Kouvenderstraat 238
6431HK Hoensbroek
☎ 045- 5212856

BJÖRN HOCKS ADVocaAT & MEDIATOR
Kouvenderstraat 130
6431 HH Hoensbroek
☎ 045- 4100220

Hij had inmiddels 9 arbeiders in dienst. Zijn verzoek had succes want in 1840 ontving hij een gratificatie van fl. 200,- ter aanmoediging van zijn onderneming. Tijdens het bezoek van koning Willem I aan de tentoonstelling '*Société des amis des sciences, des lettres et des arts*' te Maastricht in 1841 werden de producten van Hilkens beloond met een zilveren medaille. De prijs werd toegekend aan de heren Kockelkoren en Niesen als be-

stuurders onder toezicht van kapelaan Hilkens. Joseph Kockelkoren was tevens gemeenteontvanger en woonde op de kapelanie, het toenmalige adres was Dorpsstraat 9. Hij heeft de fabriek in 1846 met financiële hulp van zijn vader overgenomen en met zijn broer tot de eeuwwisseling in stand gehouden. In 1858 werkten er 13 mannen en 2 vrouwen waaronder 4 kinderen! Het loon werd betaald per el of per stuk. Joseph huwde in 1852 met Anna Maria Peters, molenaarsdochter van de Drakenmolen en na haar overlijden met diens jongere zus Maria Helena Peters in 1875. In 1881 kreeg het bedrijf een financiële injectie middels een lening van Fl. 1700,-, die verstrekt werd door de Maastrichtse chirurg J.W. Germain.

Vanwege de toenemende industrialisatie en de ouderdom van Joseph (1828-1907) is het bedrijf rond 1900 opgeheven.

Het gebouw heeft tot 1797 als slotkapelanie gediend. Hierna is het gebouw bewoond door de dorpskapelaans tot 1871. In dat jaar werd de dorpskapelanie ondergebracht in het voormalige schoolgebouw op de hoek Dorpsstraat-Kloosterstraat.

In 1920 werd de oude kapelanie ingericht als hospitaal, beheerd door de zusters van Onze Lieve Vrouw en in 1921 werd er een huishoudschool gesticht door de zusters van Onze Lieve Vrouw van Wessem.

RESTAURATIE DOOR WONINGVERENIGING HOENSBROEK

De kapelanie, inclusief 2 hectaren grond, werd door de Heer van Hoensbroek in 1918 te koop aangeboden. De verkoop vond plaats in het Stationshotel tegenover station Hoensbroek.

Het huis werd toen aangeprezen als een *'typisch middeleeuwsch gebouw'*, maar werd niet verkocht. In 1923 werd het huis nogmaals ingrijpend gerestaureerd, nu door de woningvereniging, die het huis inmiddels aangekocht had. Ongetwijfeld zijn er tussen 1727 en 1924 ook restauraties geweest, er werden diverse oudere vloeren aangetroffen, maar daarvan is in de archieven niets te vinden.

De twee schuren, een grote en een kleine, rechts en links van het huis, werden in 1924 verbouwd tot woonhuizen.

In de gevel aan de kasteelkant waren rechts van de ingang twee kleinere ramen.

VERBOEKET - HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN

Nieuwstraat 6A

6431 KT Hoensbroek

☎ 045- 5281760

Deze werden vergroot zodat er een symmetrisch geheel ontstond en tevens werd de ommuring van het pleintje gesloopt.

Ook werd één schoorsteen verwijderd en het leiendak vervangen door een pannendak. Aan de noordgevel werd een monumentale trap gemaakt, die naar de belle-étage leidde met een doorgang naar de benedenverdieping. In een van de aangebouwde huizen woonde de heer M.H. Verboeket, die jarenlang administrateur was van de woningvereniging. Het kantoor was in de kapelanie gevestigd.

SCHOLEN EN VERENIGINGEN

Van 1925 tot 1932 was er de muziekschool gevestigd, o.l.v. mej. M. Ritzen. De school verhuisde in 1932 naar de Burg. van der Kroonstraat. In 1941 werd de kapelanie ter beschikking gesteld aan de Technische Noodhulp. Ook vonden er verschillende verenigingen onderdak zoals de 'Katholieke Jongeren Vereniging', 'De jonge Werkman', 'Paluda' en het 'Hoensbroeks Symphonieorkest'. Door de zorg van kapelaan Schleiden werd op de zolder een kapel ingericht voor het houden van retraites. In de oorlogsjaren werd het gebouw enige maanden gebruikt als hoofdkantoor van het georganiseerd verzet. In juli en augustus 1944 werden hier gegevens over de Duitse terugtocht verzameld, onderduikers geholpen en een bonkaarten-systeem bijgehouden, totdat de leden van de Hoensbroekse rayoncommissie de tip kregen dat het oude huis voor hen te gevaarlijk werd en een andere schuilplaats gezocht werd. In 1953 begon het huis plotseling gevaarlijk te verzakken. Al spoedig moest de gevel gestut worden om instorting te voorkomen en het huis was vanaf toen te gevaarlijk voor bewoning. Monumentenzorg gaf toestemming tot sloop, welke plaatsvond in 1961. Door de sloop van de oude kapelanie in dat jaar verdween een monument dat eeuwenlang zijn rol heeft gespeeld in de Hoensbroekse historie.

Bronnen: archief Schloss Haag, fam. Peters, Limburgs Dagblad 11.12.1920

SCHADENET - KOENEN

Breukerweg 178

6412 ZL Heerlen

☎ 045-5215450

NIEUW BOEK: DE AKERSTRAAT

De heemkundevereniging Hoensbroek heeft eind november 2020 de nieuwste uitgave in de reeks Hoensbroekse Monografieën uitgegeven.

Het is het zesde boek en het laatste vervolg in de serie over de belangrijkste straten van Hoensbroek en ook nu samengesteld en geschreven door het schrijversduo Hein Giesen & Hein Bisschops.

Het boek getiteld 'De Akerstraat, van Akerweg tot Akerstraat-Noord' is maar liefst 236 bladzijdes dik en staat boordevol nooit eerder vertoonde foto's en wetenswaardigheden uit het rijke verleden van deze ooit zo belangrijke straat.

De oude Akerweg was al vanuit de tijd dat paard en wagen nog het belangrijkste vervoermiddel was, tot ver in de jaren zestig een schakel in het traject tussen de bisschopssteden Aken en Roermond.

Maar door de komst van de Staatsmijn Emma, die in 1914 in productie ging, kwam de ontwikkeling van deze straat in een ongekende stroomversnelling. Het werd voor de Tweede Wereldoorlog de hot-spot van de Oostelijke Mijnstreek en bleef tot ver in de jaren zestig een bruisende straat, met een keur aan winkels en cafés.

In het boek worden niet alleen de vele winkels, die de straat ruim 100 jaar lang omzoomden, beschreven maar het geeft ook een terugblik op de opkomst en teloorgang van de Staatsmijn Emma en natuurlijk wordt ook de tramlijn niet vergeten. Gedwongen door de coronasituatie kon er jammer genoeg geen boekpresentatie plaatsvinden.

Het boek, dat slechts € 14,95 kost, is vanaf eind november te vinden in de schappen bij de plaatselijke boekhandel en natuurlijk ook verkrijgbaar bij de beide schrijvers.

Dit boek is in deze weken waarin wij gedwongen zijn om zoveel mogelijk achter de geraniums te blijven, een welkome gast om eens terug te kijken op de jaren dat onze opa's de kost verdienden als mijnwerker en 's zondags met oma over de Akerstraat flaneerden of samen een dansje waagden in een van de vele cafés.

BESTELLEN EN EXTRA AANBIEDING

U kunt het boek bestellen door € 14,95 te storten op IBAN: NL03 INGB 0001 8862 28 t.n.v. H. Giesen, met een duidelijke vermelding van uw naam en adres. Binnen Hoensbroek krijgt u het boek dan binnen enkele dagen thuisbezorgd.

Buiten Hoensbroek is de prijs € 19,90 inclusief bezorgkosten.

Voor alle lezers hebben we een extra aanbieding in huis. U kunt het boek 'De Akerstraat', samen met het eerder verschenen boek 'De Heisterberg' (verschenen in maart 2020) als pakket kopen voor slechts € 19,95. (normaal € 24,90)

HOWA BINNENHUISDECORATIE

Nieuwstraat 12-14
6431 KT Hoensbroek
 045- 5212900

HARREMAN VERHUIZINGEN

De Koumen 28
6433 KD Hoensbroek
 045-5233333 - www.harreman.nl

D'R WATERPOOL

Het heeft tot de jaren 20 van de vorige eeuw geduurd, totdat in de meeste dorpen in Zuid-Limburg de waterleiding werd aangelegd. Voor die tijd haalde men drinkwater aan de gemeentelijke of particuliere waterputten of pompen.

Het vee gebruikte de 'pool, koel of drenk', zoals die vroeger in de dorpen genoemd werden, om te drinken. Het aantal 'koelen' was nogal variabel en hield er zeer nauw verband mee, of het dorp of de buurtschap hoog of laag gelegen was.

HOE ZIJN DEZE POELN EIGENLIJK ONTSTAAN?

In de kleine dorpen kende men vroeger geen riolering. Het hemelwater verzamelde zich op de lagergelegen plaatsen, voor zover het dorp of gehucht op een plateau lag. In andere situaties verdween het water via goten en beken naar waterlossingen.

CONSTRUCTIEBEDRIJF WIEL PETERS

Economiestraat 47 A

6433KC Hoensbroek

☎ 045- 521 10 57

Waterleiding was er niet en voor het rundvee en de paarden had men behoefte aan drinkplaatsen, die gunstig over het dorp verdeeld lagen. Nu bestonden de meeste huizen in vroeger tijden uit vakwerk, dit wil zeggen, de wanden en gevels waren opgetrokken uit een raamwerk van eiken balken en wilgentenen, ingesmeerd met een mengsel van leem en gehakt stro. Ook voor het maken van dorsvloeren had men veel leem nodig. De vloeren in het huis werden eeuwen geleden van leem en smidsasse gemaakt.

Zelfs voor het maken van goedkope brandstof gebruikte men leem. Men mengde namelijk fijn kolengruis met korrelig leem. Een dergelijke brandstof brandde niet zo snel op.

Door de dorpelingen werd die leem gestoken op terreinen, die gemeentegoed waren ('gemeinde'-gronden). Ook door nieuwbouwers werd deze grond uit de naburige gaten gehaald, die men op de duur zelfs de naam 'de leêmkoele' gaf en zo zijn de meeste dorpspoelen in de loop der tijd ontstaan.

Om de gegraven gaten waterdicht te krijgen had men een eenvoudige oplossing. Daartoe liet men de bodem kneden. Dat gebeurde door er zware werkpaarden door heen te drijven en wel net zo lang, tot er een taaie kleverige massa ontstond. Hoe de dieren eruitzagen, als ze zo'n dag bezig waren geweest, laat zich natuurlijk gemakkelijk voorstellen.

De hierna ontstane taaie leemmassa deed de toekomstige drinkpoel volkomen dichtslibben. In deze poel verzamelde zich dan het hemelwater, dat bij onweer en plensbuien wel eens tot ver over de aangrenzende weg stond.

Ook vloeide er het vuile water van de nabij gelegen hoeven in.

Toentertijd lag de mestvaalt vlak bij de hoeve of op het binnenplein. De daken vingen het hemelwater niet op, want goten of afvoerbuizen waren er niet.

Zodoende kwam dit water sterk verontreinigd weer in de dorpspoel terecht. Men nam het zo nauw niet, want uit diezelfde poelen liet men ook het vee drinken.

Aan hygiëne ontbrak het toen dus wel. Die vervuiling kon in de zomer, na een periode van droog weer, wel eens zo sterk zijn, dat de poel als barometer voor de buurt diende.

Aan de opstijgende dampen konden de omwonenden of voorbijgangers dan het weer voorspellen.

In de zomermaanden waren de poelen vaak geheel bedekt met eendkroos (eënde-moos), kleine nietige, drijvende waterplantjes, die in enorme hoeveelheden de wateroppervlakte binnen de kortste tijd groen kleurden.

Ingewijden visten het af om het aan het jonge pluimvee te voederen. Eendkroos bevat namelijk stoffen, die de groei van het jonge pluimvee bevorderen. En nu is het merkwaardig, dat het gehalte der

stoffen in het eendenkroos het hoogste is in de voorzomer tegen de tijd, dat de jonge watervogels uit de eieren kruipen. In ongunstige gelegen poelen, meestal die, welke de volle zon kregen, vormden zich in de zomer de drabbiggroene algen, die het water ook als drinkwater voor het vee bijna geheel ongeschikt maakten.

En dit is nu de reden waarom de ligging van de meeste dorpspoelen zo gekozen werd, dat men ze aan de zuidzijde kon laten begroeien met opgaand stuikgewas, zoals elzen, wilgen, meidoorn en knotessen. De dichte bladmassa weerde de zon, hield het water koel en waren er minder algen.

Nuth: Nierhoven met vijver

Op warme zomeravonden, zo tegen de tijd, dat de boerenmensen hun moede hoofden ter ruste legden, begon 't monotoon gekwaak van de kikkers, die met tientallen aan de oevers blijf gaven van een weldadig kikkerleven. Deze kikkermuziek kon wel urenlang aanhouden.

GEURTEN DEUREN
Hommerterweg 27
6431 ER Hoensbroek
☎ . 045 5212531

Boerenzwaluwen, die hun nesten hadden 'onder de poort' van nabijgelegen boerderijen, gleden bij bepaalde weersomstandigheden in een scheervlucht over het water en hielden op deze manier flinke opruiming onder de dansende muggenzwermen. De kinderen interesseerden zich voor de libellen, die als lichtgroene eendekkers zeer snel van oever naar oever vlogen. Er werd dan veel moeite gedaan om zo'n exemplaar te vangen, met het gevaar dat men weleens in het water kon vallen.

Dat in het water vallen gebeurde ook weleens bij een volwassene, die op een of andere kermisdag wat te diep in het glaasje had gekeken. Door de schamele straatverlichting in die tijd raakte hij het 'rechte pad' gemakkelijk kwijt. Zelfs bij een vechtpartijtje gebeurde het dat de zwakke partij 'in de pool gehowwe woert'.

Als de dorpschool 'uit' was, zag men de naar huis slenterende jeugd platte steentjes zoeken om deze laag en snel over het water te gooien. Door het verschil in gewicht in en buiten het water en door de snelheid van het platte steen-

tje, kwam het meerdere keren aan de oppervlakte en nu ging het erom, hoe vaak men het duiken kon tellen. Plaatselijk noemde men dit kinderspel 'lietsje'.

De jeugd vermaakte zich verder in de winter op de dorpspoel met glijden (kejje) en met het 'vare mèt de ieswagel, sley of ietssjtooll'.

Behalve als verzamelplaats van hemelwater en als drinkplaats voor het vee, diende de 'pool of koel' ook nog voor andere doeleinden.

Welvarende boeren, die beschikten over de 'sjees en de dogkar', gaven deze rijtuigen aan de dorpspoel hun periodieke afwasbeurt.

De wagenmakers lieten de boomstammen inrollen, die later bestemd werden voor het vervaardigen van de 'karnaven'.

De stammen bleven wel tot twee en meer jaren in het water liggen om uit te logen, des te beter werd dan de kwaliteit van het hout.

Bij brand diende de dorpspoel als waterreservoir en ook dit was niet onbelangrijk, want de boerderijen waren in vroeger jaren zeer brandgevaarlijk.

Als de zware trekpaarden van vermoeiend ploegwerk terugkeerden, liet de paardenknecht de dieren meestal een bad nemen.

Dit verfriste hun sterk bezwete lichamen.

Soms waren zij al zo op hun bad gesteld, dat zij uit eigener beweging richting dorpspoel liepen. Na verloop van meerdere jaren zette zich op de bodem van de poel een dikke laag modder af. Dan werd het stilaan tijd, dat hij geschoond werd.

Hiermee wachtte men, totdat een droge periode aanbrak en de poel nagenoeg geen water meer bevatte. Met de schop werd de stijve massa los gestoken en op de 'sjlagkar' geworpen. Met het twee- of driespan werd de vracht dan naar een nabijgelegen weiland gebracht. Men noemde dit

werk 'oetmaojje'. De massa liet men dan doorvriezen en werd nadien vermengd met kalk en fijne mergel. Na een of twee jaar werd het mengsel dan gebruikt als meststof voor weiland of boomgaard.

Toen de waterleiding werd aangelegd, verdwenen putten en pompen. De poelen werden vóór en na gedempt. Zij waren als drinkplaats overbodig geworden. Overbodig ook als verzamelplaats van hemelwater. 'Sjees en dogkar' zijn door de auto vervangen. De wielen met rubberbanden hebben het maken van karnaven overbodig gemaakt.

Door milieuvervuiling en andere oorzaken zijn libellen en boerenzwaluwen veel minder, zo niet zeldzaam geworden. Met de vuurpadjes en de kikkers dreigt dit dezelfde kant uit te gaan.

Kort en goed, tegelijk met het verdwijnen van poelen, putten en pompen is in één slag heel wat romantiek tot het verleden gaan behoren.

ADMINISTRATIEKANTOOR LABOR

VLOEDSTRAAT 34

6361 XH Nuth

☎ 045-5650121

ROB PETERS – LIMBURGS BAKWINKELTJE

Wijngaardsweg 16

6412PJ Heerlen

☎ 045- 5226693

BEGUNSTIGERS OOS GEBROOK

CADMUS FINANCIAL GROUP B.V.

HOENSBROEK

M. L'ORTYE

AMSTENRADE

PUNCTUA & PARTNERS - ACCOUNTANTS

HOENSBROEK

THE READ SHOP VROMEN

HOENSBROEK

C. VAN TILBURG

HOENSBROEK

VAN MELICK - HEERLIJK UIT HOENSBROEK

HOENSBROEK

moonen | BOUW BV
BOUWKUNDIGADVIES

LÉON MEESSEN OPTOMETRIE

Kouvenderstraat 17
6431 HA Hoensbroek

☎ 045-5212587